

Factors Affecting the Participation of Faculty Members for Voluntary Activities in the Iranian Library and Information Science Association

Mohammad Zerehsaz

*Corresponding author, Associate Professor, Department of Knowledge and Information Science, Kharazmi University, Tehran, Iran. E-mail: zerehsaz@khu.ac.ir

Abbas Rajabi

Director of Research Ethics and Integrity Committee, Imam Sadiq University, Tehran, Iran. E-mail: abrajabi@gmail.com

Abstract

Objective: The purpose of this study was to design a paradigmatic model of factors influencing the motivation of Knowledge and Information Science faculty members for voluntary activities of the Iranian Library and Information Association.

Methodology: Qualitative research method based on grounded theory was used. Qualitative data collection tool was semi-structured interview and purposeful sampling method with theoretical approach. In this research, semi-structured interviews were conducted with 8 current and former board members of the Iranian Library and Information Science Association. The criterion of qualitative data analysis was based on the systematic design of grounded theory. Therefore, after the implementation, the text of the interviews was analyzed in five steps using open, axial, and selective coding methods.

Findings: By identifying the causal factors, background factors, interferers and consequences, the concepts proposed in the interviews were coded in the form of 15 main categories and 89 sub-categories. Accordingly, the paradigm model of the factors influencing faculty members to participate in voluntary association activities was formed. In this research, it was also found that various factors can increase or decrease the motivation of faculty members to participate in community activities. Some of these factors are personality traits and motivations; Such as having a spirit of service and participation, social commitment, encouraging worldview, being warm, interested in the growth of others and similar things. Considering the effective points in the promotion and promotion bylaws for participative activities and encouraging faculty members to participate in such activities can be a useful solution in this field. Also, including appropriate course contents in formal education courses (primary and high school) regarding the importance of associations and respective activities and teaching these concepts through the media (such as radio and social networks) can make families aware of the importance of paying attention to voluntary activities such as associational activities in the development of children's

personality. Peace and political, economic, and social stability in society can also play an important role in the development and flourishing of associational activities.

Conclusion: An important point that should be kept in mind in order to increase the motivation of faculty members to participate in association activities, and the findings of the present research emphasize it, is the effort to explain the position of scientific associations in solving various problems of the country through appropriate policies in this field. Scientific associations are one of the dynamic institutions that enable the interaction of experts and receive informal training, and therefore can be attractive and effective. Creating a safe and attractive environment and providing the opportunity for veteran professors to interact with young professors can be another reason for scientific associations to attract faculty members.

Keywords: Scientific associations, Iranian Library and Information Science Association, Faculty members, Scientific participation, Universities and higher education institutions, Voluntary activities

Article type: Research

How to cite:

Zerehsaz, M., & Rajabi, A. (2022). Factors Affecting the Participation of Faculty Members for Voluntary Activities in the Iranian Library and Information Science Association. *Library and Information Sciences*, 25(4), 31-48.

ARTICLE INFO

Article history:

Received: 11/10/2022

Received in revised form: 04/11/2022

Accepted: 19/11/2022

Available online: 12/03/2023

Publisher: Central Library of Astan Quds Razavi
Library and Information Sciences, 2022, Vol. 25, No. 4, pp. 31-48.

© The author(s)

بررسی عوامل اثرگذار بر تقویت مشارکت اعضای هیئت علمی برای فعالیت‌های داوطلبانه در انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران

محمد زره ساز

*نویسنده مسئول، استادیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران. رایانامه: zerehsaz@khu.ac.ir

عباس رجبی

دبیر کمیته اخلاق و سلامت پژوهش، معاونت پژوهش و فناوری، دانشگاه امام صادق (ع)، تهران، ایران. رایانامه: abrajabi@gmail.com

چکیده

هدف: هدف از انجام این پژوهش، تدوین الگوی پارادیمی عوامل مؤثر بر ترغیب اعضای هیئت علمی علم اطلاعات و دانش‌شناسی برای فعالیت‌های داوطلبانه انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران است.

روش: روش پژوهش کیفی مبتنی بر رویکرد نظریه داده‌بنیاد است. ابزار گردآوری داده‌های کیفی، مصاحبه نیمه‌ساختاریافته و روش نمونه‌گیری از نوع هدفمند با رویکرد نظری است. در این پژوهش مصاحبه‌های نیمه‌ساختار یافته با ۸ نفر از اعضای هیئت مدیره فعلی و سابق انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران انجام شد. معیار تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی مبتنی بر طرح سیستماتیک نظریه داده‌بنیاد بود. از این رو متن مصاحبه‌ها پس از پیاده‌سازی در پنج مرحله به روش کدگذاری باز، محوری و انتخابی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: با مشخص شدن عوامل علی، زمینه‌ای، مداخله‌گرها و پیامدها، مفاهیم طرح شده در مصاحبه‌ها در قالب ۱۵ مقوله اصلی و ۸۹ مقوله فرعی کدگذاری شد و الگوی پارادیمی عوامل مؤثر بر ترغیب اعضای هیئت علمی برای مشارکت در فعالیت‌های داوطلبانه انجمن را شکل دادند. در این پژوهش همچنین مشخص شد که عوامل مختلفی می‌توانند انگیزه اعضای هیئت علمی برای مشارکت در فعالیت‌های انجمنی را افزایش و یا کاهش دهند. برخی از این عوامل، ویژگی‌ها و انگیزه‌های شخصیتی است؛ همانند داشتن روحیه خدمت و مشارکت‌جویی، تعهد اجتماعی، جهان‌بینی شوق، خونگرم بودن، علاقه‌مندی به رشد دیگران و موارد مشابه. در نظر گرفتن امتیازهای مؤثر در آئین‌نامه ترفیع و ارتقاء برای فعالیت‌های انجمنی و تشویق اعضای هیئت علمی برای مشارکت در فعالیت‌های انجمنی می‌تواند راهکاری سودمند در این زمینه باشد. همچنین گنجاندن محتواهای درسی مناسب در دوره‌های تحصیلاتی رسمی (دبیرستان و دبیرستان) در رابطه با اهمیت انجمن‌ها و فعالیت‌های انجمنی و آموزش این مفاهیم از طریق رسانه‌ها (همچون صدا و سیما و شبکه‌های اجتماعی) می‌تواند خانواده‌ها را از اهمیت توجه به فعالیت‌های داوطلبانه همچون فعالیت‌های انجمنی در ارتقاء شخصیت کودکان آگاه سازد. آرامش و ثبات سیاسی، اقتصادی و اجتماعی در جامعه نیز می‌تواند نقش مهمی در توسعه و شکوفایی فعالیت‌های انجمنی ایفاء کند.

نتیجه‌گیری: از نکات مهمی که باید برای افزایش انگیزه‌های اعضای هیئت علمی برای مشارکت در فعالیت‌های انجمنی در نظر داشت و یافته‌های پژوهش حاضر نیز بر آن تأکید دارد، تلاش برای تبیین جایگاه انجمن‌های علمی در حل مسائل مختلف کشور از طریق سیاست‌گذاری مناسب در این زمینه است. انجمن‌های علمی یکی از نهادهای پویایی هستند که امکان تعامل متخصصان و دریافت آموزش‌های غیررسمی را فراهم می‌کنند و از این رو می‌تواند جذاب و مؤثر باشند. ایجاد یک محیط امن و جذاب و فراهم کردن امکان تعامل اساتید پیشکسوت با اساتید جوان یکی دیگر از دلایل انجمن‌های علمی برای جذب اعضای هیئت علمی می‌تواند باشد.

کلیدواژه‌ها: انجمن‌های علمی، انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران، اعضای هیئت علمی، مشارکت علمی، دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، فعالیت‌های داوطلبانه

نوع مقاله: پژوهشی

استناد:

زره ساز، محمد؛ رجبی، عباس (۱۴۰۱). بررسی عوامل اثرگذار بر تقویت مشارکت اعضای هیئت علمی برای فعالیت‌های داوطلبانه در انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران. *کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۲۵(۴)، ۳۱-۴۸.

تاریخچه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۷/۱۹ تاریخ ویرایش: ۱۴۰۱/۸/۱۳ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۸/۲۸ تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۱۲/۲۱

ناشر: کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی

کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۱۴۰۱، دوره ۲۵، شماره ۴، شماره پیاپی ۱۰۰، صص. ۳۱-۴۸.

© نویسندگان

مقدمه و بیان مسئله

انجمن‌ها به عنوان یکی از جلوه‌های مشارکت مردمی از جمله نهادهای اجتماعی هستند که در جهت تحقق بخشیدن به خواست‌های گروهی از افراد که در زمینه‌ای خاص دارای آرمان‌ها، هدف‌ها، علایق و منافع مشترکی هستند، شکل می‌گیرند (زره ساز، پازوکی و آزادی، ۱۳۸۸). انجمن‌های علمی و حرفه‌ای طیف وسیعی از کارکردهای صنفی، پژوهشی، آموزشی، اجتماعی و فرهنگی را بر عهده دارند و این تنوع کارکردی موجب شده است که برخی از دولت‌ها ارتقاءگرایی و توانایی این انجمن‌ها را به سود سیاست‌های توسعه‌ای خود بدانند و در جهت آن فعالیت کنند (ملک و ساروخانی، ۱۳۸۷).

انجمن‌های علمی به عنوان یک نمونه مهم از انجمن‌ها، زیربنای اصلی نهادهای مستقلی را تشکیل می‌دهند که اغلب آن‌ها فراتر از حد و مرز سیاسی، نژادی، قومی، مذهبی، جنسیتی و غیره و بر اساس ضرورت‌های جهان مردم سالارانه و تقویت همبستگی‌های معنوی بشر پدید آمده‌اند و فضای مناسبی را برای اندیشه‌های انتقادی آزاد و استقرار فرهنگ گفتگو در راستای بسط و تحکیم جامعه مدنی حول محور خردورزی، تعهد، وفاق، آزادی و عدالت به ارمغان آورده‌اند (عبداللهی، ۱۳۸۱). به بیان دیگر، منظور از انجمن علمی نوعی نهاد مستقل است که از به هم پیوستن یا اجتماع آگاهانه و داوطلبانه اصحاب یک رشته علمی پدید می‌آید تا از طریق تعامل آزاد، خردمندانه و به دور از سلطه، بتواند بین صاحبان هر تخصص زمینه لازم را برای پیشبرد علم و تنظیم و ترویج اصول و قواعد عمل جمعی یا اخلاق کار و فعالیت و پیوند علم و عمل در آن رشته علمی فراهم نماید (عبداللهی، ۱۳۸۱). فراستخواه معتقد است انجمن‌های علمی متعلق به اجتماع علمی هستند و بخشی از تجلیات و پدیدارهای زیست جهان علم را از طریق کنش‌های خود ظاهر می‌سازند (۱۳۹۸)، به نقل از منصور نژاد، ص. ۴۸). این انجمن‌ها، نهادهایی حرفه‌ای و تخصصی متعلق به اجتماع علمی هستند. اجتماع علمی، نهادی غیررسمی متشکل از کنشگران علم و تعاملاتی است که به وجود می‌آورند و نظامی حرفه‌ای از صلاحیت‌ها، معیارها، هنجارها، روال‌ها و قواعد خاص خود را مستقر می‌سازند (فراستخواه و قانع‌راد، ۱۳۸۶).

انجمن‌های علمی به عنوان نهادهایی دموکراتیک عملگرا مناسب‌ترین محمل‌هایی هستند که از طریق آن‌ها اصحاب دوراندیش دانشگاهی می‌توانند خردمندانه و به دور از هر نوع محافظه‌کاری غیرسودمند در ارتباط با وضعیت امروز و فردای حرکت‌های علمی دانشگاه و جامعه، به طرح مسئله بپردازند و زمینه را برای انجام پژوهش‌های جمعی توسط استادان، پژوهشگران و دانشجویان و ترویج و اشاعه آن، به وسیله کنشگران فعال این حوزه را فراهم سازند. تولید و ترویج یافته‌های حاصل از این گونه فعالیت‌های جمعی مورد قبول

اصحاب تخصص، می‌تواند به توسعه خیزش علمی و به تبع آن، توسعه دانشگاه و جامعه کمک کند (ابراهیم‌زاده و بردار، ۱۳۹۵).

در حال حاضر انجمن‌های علمی در کشورهای پیشرفته با کارکردهای مهم خود به یک رکن اساسی سازمان علم این کشورها تبدیل شده‌اند و نقش مهمی در ترسیم سیاست‌های علمی این کشورها ایفاء می‌کنند. به بیانی دیگر، تنوع کارکردهای انجمن‌های علمی موجب شده است تا برخی از دولت‌ها ارتقاء کارایی و توانایی این انجمن‌ها را به سود سیاست‌های توسعه‌ای خود بدانند و در جهت آن فعالیت کنند. در این راستا، این انجمن‌ها چهار نقش، یعنی نقش ترویجی، نقش حرفه‌ای، نقش انتقادی و نقش سیاسی را در قبال جامعه برعهده می‌گیرند (منصور نژاد، ۱۳۹۸). حری (۱۳۷۹) به نقش انجمن‌های علمی در تبادل آراء یا آگاهی از اندیشه‌های دیگران اشاره می‌کند. آراسته (۱۳۸۳) نیز توسعه ارتباطات علمی را از رسالت‌های مهم انجمن‌های علمی می‌داند.

متخصصان در راستای توسعه ارتباطات علمی و برای این که بتوانند به دور از فشارهای سیاسی و اجتماعی به امور تخصصی خود بپردازند و استقلال سازمانی و علمی خود را حفظ کنند، انجمن‌های علمی با گرایش‌های مختلف را ایجاد می‌کنند. به عبارت دیگر، انجمن‌های تخصصی برای مساعدت به باروری دانش‌های تخصصی و حرفه‌ها و همچنین ایجاد شبکه‌های ارتباطات علمی و پژوهشی با هدف مشارکت بیشتر اعضای هیئت علمی و متخصصان در امور علمی ایجاد شده‌اند (آراسته، ۱۳۸۳). با این حال، مشارکت اعضاء یکی از مهم‌ترین نقاط کلیدی در توسعه فعالیت‌های انجمنی است.

در ایران، اغلب انجمن‌های علمی تابع دو وزارتخانه علوم، تحقیقات و فن‌آوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی هستند و از سیاست‌ها و خط‌مشی‌های تعیین شده آن‌ها تبعیت می‌کنند. بر اساس این سیاست‌ها، انجمن‌ها نقشی در سیاست‌گذاری و ارزیابی نظام علمی کشور ندارند و بر اساس سندهای بالادستی مانند سند چشم‌انداز و نقشه جامع علمی کشور، تعریف دقیق و روشنی از مسئولیت‌های آن‌ها در توسعه علمی کشور دیده نمی‌شود (یمین‌فیروز و محمدنژاد، ۱۳۹۵). با این حال و با وجود این ابهامات و چالش‌های راهبردی در مسیر توسعه فعالیت‌های انجمنی در ایران، شاهد فعالیت‌ها و تلاش‌های اثربخش و قابل توجهی از انجمن‌های علمی در کشورمان بوده‌ایم. به نظر می‌رسد که برای ارتقاء جایگاه انجمن‌های علمی و توسعه فرهنگ فعالیت انجمنی نیاز است تا مشارکت استادان دانشگاه به عنوان یکی از مهم‌ترین گروه‌های هدف این نوع از انجمن‌ها توسعه یابد. عضویت استادان در انجمن‌های علمی این امکان را برای آن‌ها فراهم می‌کند که فراتر از محدودیت‌های سازمانی و تعاملات ناشی از مجاورت فیزیکی در واحدهای شغلی خاص، بتوانند با همدیگر رویارویی و گفتگو داشته باشند. با این حال، مستندات نشان می‌دهد که بسیاری از استادان به دلیل

درک غلط آن‌ها از فرایند و برآیند فعالیت‌های انجمنی و همچنین برخی موانع فردی از جمله نداشتن فراغت لازم در فعالیت‌های انجمنی مشارکت مؤثری ندارند (منصور نژاد، ۱۳۹۸).

در رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی چندین انجمن علمی از جمله، انجمن علمی کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران، انجمن علمی کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی و انجمن علمی ارتقاء کتابخانه‌های عمومی فعال هستند. در این میان، انجمن علمی کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران به عنوان یکی از انجمن‌های علمی ممتاز و دارای رتبه A، مؤسسه‌ای غیرانتفاعی است که در زمینه‌های فرهنگی، علمی، پژوهشی و فنی فعالیت می‌کند و هدف آن گسترش، پیشبرد و ارتقا علم اطلاعات و کتابداری در کشور است. ترغیب و تشویق پژوهشگران و تجلیل از محققان و استادان ممتاز، ارائه خدمات آموزشی و پژوهشی، تشکیل گردهمایی‌های علمی در سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی، همکاری با سازمان‌های مسئول در طبقه‌بندی مشاغل از اهداف این انجمن است (اساسنامه انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران، ۱۳۷۹). همچنین رهبری، حمایت و تأثیرگذاری، آموزش، پژوهش، آگاهی‌رسانی، ارتباط و تعامل از حوزه‌های هدف معرفی شده در برنامه راهبردی انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران هستند (پریخ و شریف، ۱۳۸۹).

این انجمن در سال‌های اخیر موفق شده فعالیت‌های متعددی از جمله برگزاری کنگره‌های متخصصان علوم اطلاعات، کارگاه‌های آموزشی، همایش‌ها و نشست‌های تخصصی، دوره‌های، تدوین استانداردها و انتشار نشریه‌های مختلف تخصصی را به انجام برساند. با این حال، همیشه گروه اندکی از استادان در سطح کشور داوطلب حضور در هیئت مدیره و هدایت فعالیت‌های انجمنی در سال‌های اخیر بوده‌اند و دلایل مشارکت نکردن سایر اعضای هیئت علمی به صورت کامل مشخص نبوده است. پرسش اصلی در این پژوهش آن است که عوامل مؤثر بر ترغیب اعضای هیئت علمی برای حضور و فعالیت در انجمن‌های علمی رشته چیست؟ برای این منظور از رویکرد کیفی بهره برده و الگوی پارادایمی عوامل مؤثر طراحی شده است.

برای بررسی این موضوع تاکنون پژوهشی در ایران انجام نشده است. با این حال، برخی از پژوهشگران به زوایایی از این موضوع توجه کرده‌اند. برای مثال، نتیجه پژوهش منصورنژاد (۱۳۹۸) نشان داد پایین بودن میزان عضویت استادان در انجمن‌های علمی مؤید دیگری بر ضعف اجتماع علمی می‌تواند باشد. در بخش دیگری از یافته‌های این پژوهش مشخص شد که در رشته علوم اجتماعی ۴۳ درصد از استادان پاسخگو در هیچ یک از انجمن‌های علمی عضویت ندارند. عضویت استادان در انجمن‌های علمی این امکان را برای آن‌ها فراهم می‌کند که فراتر از محدودیت‌های سازمانی و تعاملات ناشی از مجاورت فیزیکی در واحدهای شغلی خاص، بتوانند با یکدیگر رویارویی و ارتباط علمی داشته باشند.

در رابطه با انجمن‌های علمی رشته نیز چند پژوهش انجام شده است. از آن جمله سوهانیان حقیقی (۱۳۸۴) در مقاله برگرفته از پایان‌نامه خود به ارزیابی نقش و عملکرد انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران از دیدگاه اعضای خود، بر مبنای چهار عامل هویت، انسجام، مقبولیت درونی و مشروعیت یا مقبولیت بیرونی پرداخت و مشخص کرد که انجمن در این زمینه‌ها از موفقیت نسبی برخوردار بوده است. جمالی مهموئی، سنگری و وفائیان (۱۳۹۴) نیز به ارزیابی عملکرد انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی از دید اعضای پرداختند و نشان دادند مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی و علمی، افزایش دانش حرفه‌ای، دیدار دوستان و همکاران قدیمی در محافل علمی و استفاده از خدمات انجمن، چهار انگیزه اصلی اعضای برای عضویت در انجمن بوده است. نتایج پژوهش امیرحسین مردانی (۱۳۹۵) نشان داد از دیدگاه اعضای هیئت علمی، عملکرد انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران موفقیت نسبی در توسعه برخی کارکردهای شکل‌دهی اجتماع علمی داشته است. کارکردهای اشتراک در الگوهای علمی، ساختار فرصت و فضای توجه در حد مطلوبی شکل گرفته است، اما کارکردهای توسعه همکاری پژوهشی و کنترل اجتماعی به عنوان ملزومات شکل‌گیری اجتماع علمی به خوبی در میان جامعه علم اطلاعات و دانش‌شناسی ایران برقرار نبودند. نزد اعضای هیئت علمی، کارکرد خلق و استمرار هویت حرفه‌ای از اهمیت و جایگاه بالاتری نسبت به دیگر کارکردهای ساخت اجتماع علمی برخوردار بود و کارکرد آموزش غیررسمی کمترین اهمیت را داشت.

بررسی پژوهش فوق نشان می‌دهد در رابطه با بررسی عوامل مؤثر بر فعالیت اعضای هیئت علمی در ساختار انجمن علمی کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران خلاء پژوهشی وجود دارد و این پژوهش به دنبال آن است تا کمکی به رفع این خلاء کند.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع کیفی و با استفاده از روش نظریه داده بنیاد^۱ انجام شده است. نظریه داده بنیاد، یک روش پژوهش کیفی برای ایجاد چارچوب‌ها و نظریه‌های مفهومی بر تحلیل استقرایی از داده‌ها متمرکز است (چارمز^۲، ۲۰۰۶). جامعه پژوهش از میان رؤسا و اعضای هیئت علمی دارای سابقه عضویت در هیئت مدیره انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران انتخاب شدند. روش نمونه‌گیری از نوع نمونه‌گیری غیراحتمالی هدفمند است. بر این اساس، با ۸ نفر از اعضای هیئت مدیره فعلی و سابق انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران جلسه‌های مصاحبه برگزار شد.

1. Grounded Theory

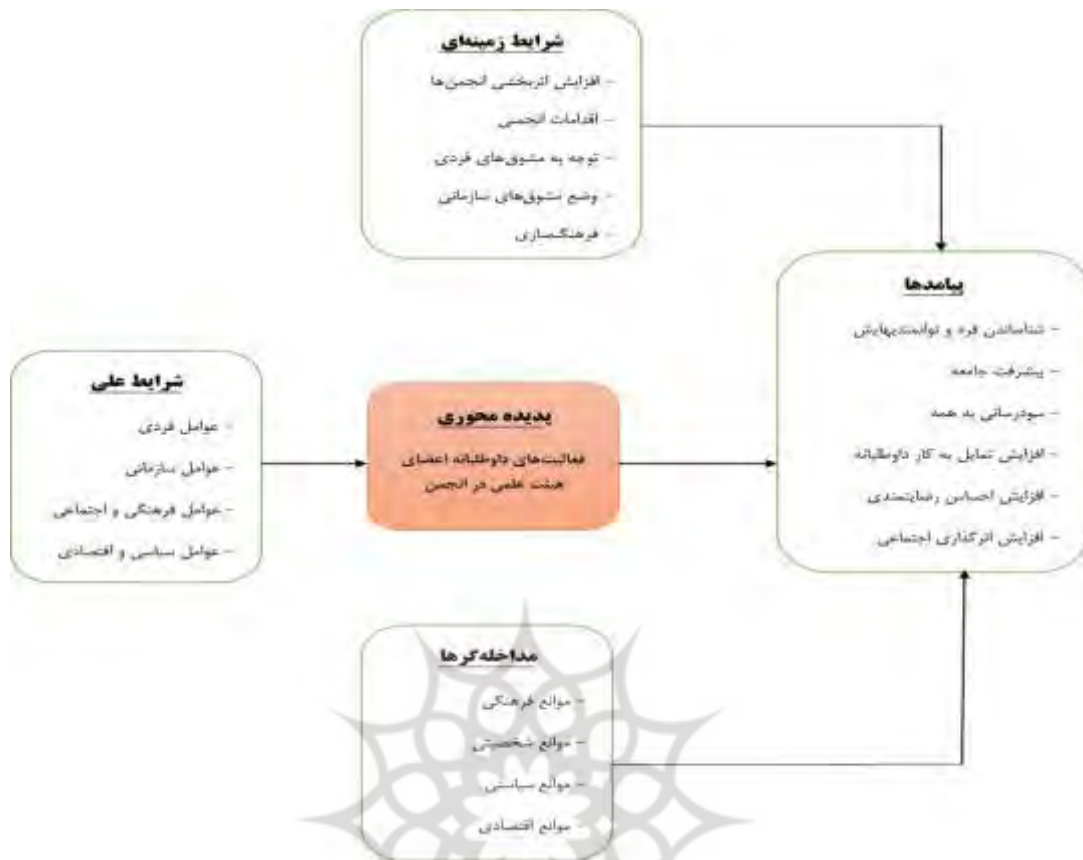
2. Charmaz

مصاحبه از نوع نیمه ساختاریافته و به شکل عمیق و اکتشافی انجام شد. پس از مطالعه پیشینه و مستندات و مدارک مرتبط با پژوهش، پرسش‌های مصاحبه با توجه به عناصر اصلی مدل پارادایمی تدوین شد. ملاک تعداد مصاحبه‌ها و نمونه‌گیری برای رسیدن به حد اشباع نظری بود. از این رو، با توجه به این که از مصاحبه هشتم داده‌ها روند تکراری پیدا کرد، روند مصاحبه‌ها متوقف شد. انجام هر مصاحبه به طور میانگین بین ۸۰ تا ۱۲۰ دقیقه به طول انجامید. فایل هر مصاحبه، پس از اتمام بلافاصله پیاده‌سازی شد. پس از آن، متن مصاحبه‌ها وارد نرم‌افزار مکس کیودا شد و در سه مرحله (کدگذاری باز، محوری و انتخابی) کدگذاری انجام گرفت. در کدگذاری باز، از روش تحلیل سطر به سطر استفاده شد و پس از خواندن عمیق مصاحبه‌ها، مفاهیم شکل گرفت و نام‌گذاری شد (منصوریان، ۲۰۰۶). در مرحله بعد، مفاهیم مقوله‌بندی و مقوله‌های اصلی و فرعی مشخص شدند. در ادامه و بر مبنای الگوی استراوس و کوربین^۱ (۱۹۹۸) برای طراحی مدل پارادایمی، شرایط علی، زمینه‌ای مداخله‌گر و راهبردهای مرتبط با مستندسازی و به اشتراک‌گذاری دانش مشخص شدند.

برای اطمینان از قابلیت اعتماد به یافته‌ها نیز از دو کدگذار استفاده شد. در رابطه با کدهایی که دو کدگذار با یکدیگر اختلاف‌نظر داشتند از روش بازبینی توسط مشارکت‌کنندگان^۲ در پژوهش بهره گرفته شد. همچنین برای سنجش پایایی، ضریب کاپا محاسبه شد که عدد ۰/۸۹ به دست آمد و از آنجا که این عدد بالای ۰/۷ است، پایایی کدگذاری به تأیید رسید.

یافته‌های پژوهش

با توجه به سه مرحله کدگذاری انجام شده و تحلیل کدها، شرایط علی، شرایط زمینه‌ای، مداخله‌گرها و پیامدها، پدیده محوری فعالیت‌های داوطلبانه اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها در انجمن علمی کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران مشخص شد (شکل ۱). این فعالیت می‌تواند در قالب حضور در هیئت مدیره و ارکان مدیریتی و یا عضویت در کمیته‌ها و انجام فعالیت‌های ترویجی و آموزشی باشد.

شکل ۱. الگوی پارادایمی فعالیت‌های داوطلبانه اعضای هیئت علمی در انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران

در ادامه، هر یک از اجزاء این الگو تشریح و مقوله‌ها و عناصر فرعی تر آن‌ها معرفی و مورد تحلیل قرار خواهد گرفت.

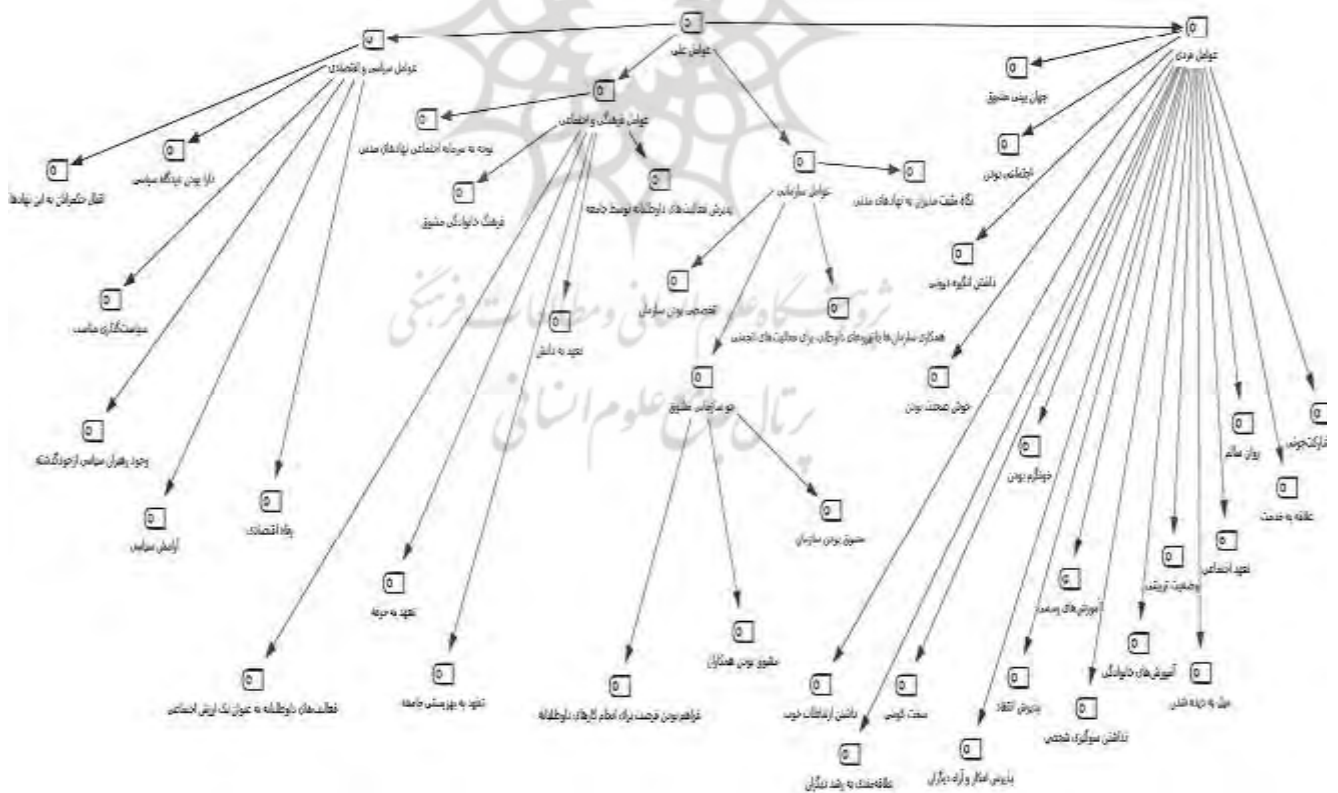
شرایط علمی

کدهای شناسایی شده در رابطه با شرایط علمی در ۴ مقوله اصلی و ۳۹ مقوله فرعی دسته‌بندی شده‌اند (شکل ۲). مقوله‌های اصلی شامل عوامل فردی، عوامل سازمانی، عوامل فرهنگی و اجتماعی و عوامل سیاسی و اقتصادی هستند. از جمله عوامل فردی، آموزش‌های رسمی، آموزش‌های خانوادگی و تعهد اجتماعی، بالاترین فراوانی را در میان دلایل گرایش اعضای هیئت علمی به فعالیت‌های داوطلبانه انجمنی به خود اختصاص داده است. سایر عوامل فردی همانند داشتن گرایش به خدمت، داشتن روحیه مشارکت‌جویی، نداشتن سوگیری شخصی، پذیرش افکار و آراء دیگران، خونگرم بودن، داشتن انگیزه درونی، دارا بودن جهان‌بینی مشوق، علاقه‌مندی به رشد دیگران، خوش‌صحبت بودن و سایر موارد مشابه می‌توانند نقش اساسی در آمادگی اعضای هیئت علمی برای ایفای نقش در انجمن‌های علمی از جمله انجمن علمی کتابداری و اطلاع‌رسانی داشته باشند.

از جمله عوامل سازمانی، جوّ مشوق سازمانی با بیشترین فراوانی دارای نقش اساسی در گرایش اعضای هیئت علمی به فعالیت‌های انجمنی دارد. از سایر عوامل سازمانی مؤثر می‌توان به تخصصی بودن سازمان، همکاری سازمان با نیروهای داوطلب برای فعالیت‌های انجمنی و نگاه مثبت مدیران به فعالیت‌های مدنی اشاره کرد.

از عوامل فرهنگی و اجتماعی، پذیرش فعالیت‌های داوطلبانه توسط جامعه نقش پررنگ‌تری در جذب اعضای هیئت علمی دارد. فرهنگ خانوادگی مشوق، توجه به سرمایه اجتماعی نهادهای مدنی، تعهد به بهزیستی جامعه و تعهد به دانش و حرفه از جمله سایر عوامل فرهنگی و اجتماعی مؤثر بر گرایش اعضای هیئت علمی به فعالیت‌های انجمنی هستند.

بر طبق یافته‌های پژوهش همچنین مشخص شد که آرامش سیاسی از جمله، عوامل سیاسی و اقتصادی بسیار مؤثر در جلب توجه به فعالیت‌های انجمنی است. دارا بودن دیدگاه سیاسی، وجود رهبران سیاسی از خودگذشته، اقبال حکمرانان به انجمن‌های علمی، سیاست‌داری مناسب و رفاه اقتصادی از دیگر عوامل مؤثر در این زمینه است.

شکل ۲. شرایط علی جذب اعضای هیئت علمی به فعالیت‌های داوطلبانه انجمن

بر اساس نقشه عوامل علی (شکل ۳)، از دیدگاه متخصصان آرامش سیاسی، روحیه مشارکت‌جویی، رفاه اقتصادی، مشوق بودن سازمان، آموزش‌های رسمی، تعهد اجتماعی، پذیرش فعالیت‌های داوطلبانه توسط جامعه و آموزش‌های خانوادگی دارای بیشترین تأثیر در گرایش اعضای هیئت علمی به فعالیت‌های انجمنی است.

شکل ۳. نقشه عوامل علی گرایش اعضای هیئت علمی به فعالیت‌های داوطلبانه انجمن

شرایط زمینه‌ای

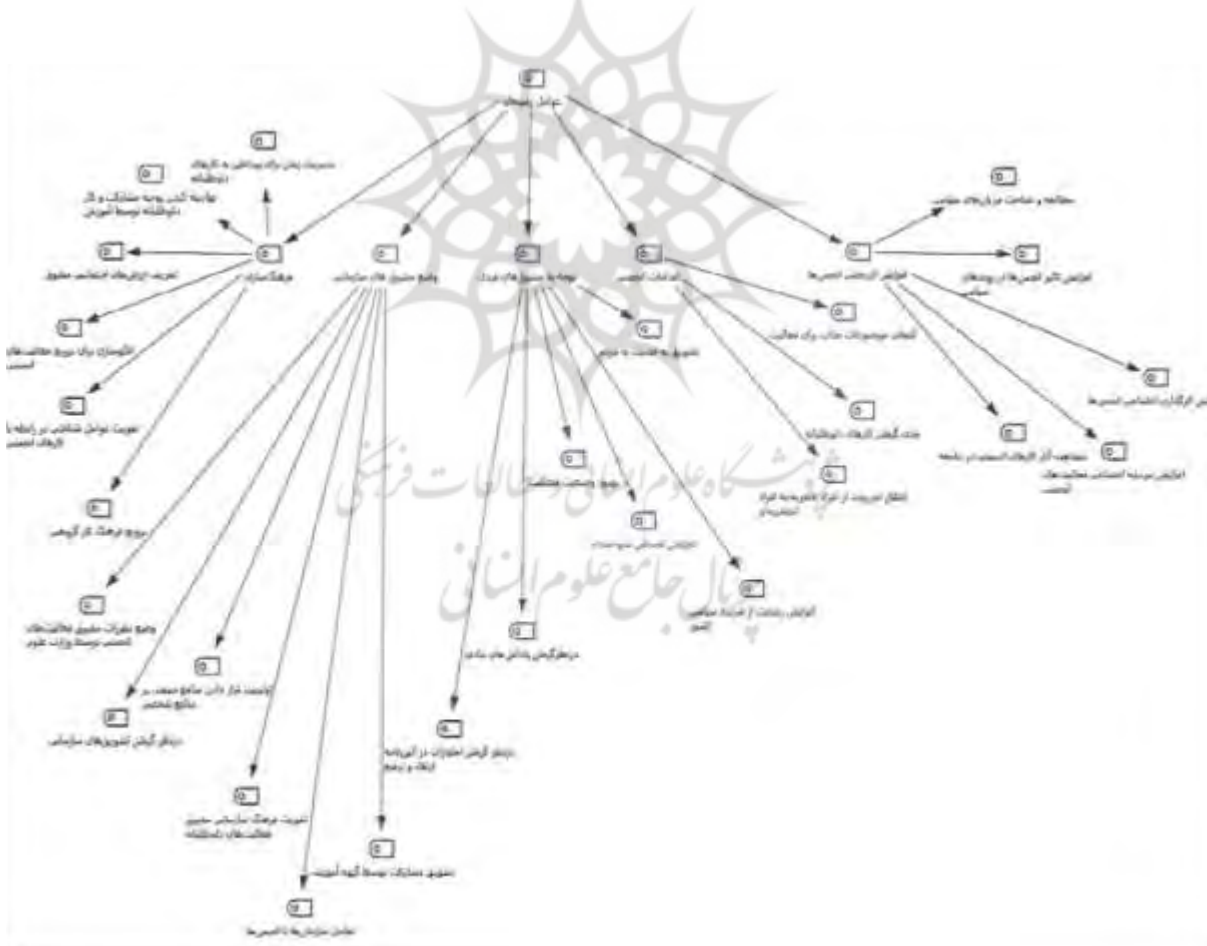
کدهای شناسایی شده در رابطه با شرایط زمینه‌ای جذب اعضای هیئت علمی به فعالیت‌های انجمنی در قالب ۵ مقوله اصلی و ۳۰ مقوله فرعی دسته‌بندی شده است (شکل ۴).

پنج مقوله اصلی شرایط زمینه‌ای عبارتند از: مشوق‌های فردی، وضع مشوق‌های سازمانی، افزایش اثربخشی انجمن‌ها، فرهنگ‌سازی و اقدامات انجمنی. از جمله اقدام‌های فرعی مرتبط با مقوله توجه به مشوق‌های فردی؛ در نظر گرفتن مشوق‌های مادی و در نظر گرفتن امتیازات در آئین‌نامه‌های ترفیع و ارتقاء بالاترین فراوانی را در میان راهبردهای انگیزه‌بخشی به اعضای هیئت علمی برای فعالیت‌های داوطلبانه انجمنی به خود اختصاص داده است. سایر اقدام‌های فرعی در این زمینه عبارتند از: افزایش احساس سودمندی، افزایش رضایت از شرایط سیاسی کشور، بهبود وضعیت معیشت و تشویق مردم به خدمت.

از جمله اقدام‌های فرعی مرتبط با راهبرد وضع مشوق‌های سازمانی، وضع مقررات مشوق برای فعالیت‌های داوطلبانه توسط وزارت علوم با بیشترین فراوانی به عنوان یک راهبرد اساسی در این زمینه معرفی شده است. از سایر راهبردهای مؤثر می‌توان به تشویق مشارکت در گروه آموزشی، در نظر گرفتن تشویق‌های سازمانی، پشتیبانی سازمان مادر از فعالیت‌های انجمنی، تعامل سازمان‌ها با انجمن‌ها و تقویت فرهنگ سازمانی مشوق برای فعالیت‌های انجمنی اشاره کرد.

از جمله اقدام‌های فرعی مرتبط با مقوله افزایش اثربخشی انجمن‌ها، افزایش سرمایه اجتماعی فعالیت‌های انجمنی، مشاهده آثار فعالیت‌های انجمنی در جامعه و افزایش اثرگذاری اجتماعی و سیاسی هستند. بر طبق یافته‌های پژوهش، همچنین مشخص شد که نهادینه کردن روحیه مشارکت و کار داوطلبانه توسط آموزش و الگوسازی برای ترویج فعالیت‌های انجمنی از جمله راهبردهای فرعی مؤثر مرتبط با راهبرد فرهنگ‌سازی هستند. تعریف ارزش‌های اجتماعی مشوق، مدیریت زمان برای کارهای داوطلبانه، ترویج فرهنگ کار گروهی، تقویت مسئولیت اجتماعی و ترویج دیدگاه‌های فرهنگی و ادبی مشوق، از دیگر اقدام‌های مؤثر در این زمینه است.

اقدام‌های فرعی مرتبط با مقوله اقدامات انجمنی عبارتند از: جدی گرفتن فعالیت‌های داوطلبانه، انتقال تجربیات از افراد باتجربه به افراد کم‌تجربه و انتخاب موضوعات جذاب برای فعالیت. این اقدام‌ها می‌توانند مشوق حضور اعضای هیئت علمی در فعالیت‌های انجمنی شوند.

شکل ۴. شرایط زمینه‌ای جذب اعضای هیئت علمی به فعالیت‌های داوطلبانه انجمن

شکل ۵. نقشه عوامل زمینه‌ای جذب اعضای هیئت علمی به فعالیت‌های داوطلبانه انجمن

مداخله‌گرها

کدهای شناسایی شده در رابطه با مداخله‌گرها در ۴ مقوله اصلی و ۲۰ مقوله فرعی دسته‌بندی شده‌اند (شکل ۶).

چهار مقوله اصلی مرتبط با مداخله‌گرها عبارتند از: موانع شخصیتی، موانع سیاسی، موانع اقتصادی و موانع فرهنگی.

از مقوله‌های فرعی مرتبط با موانع شخصیتی؛ منفعت‌طلبی بیشترین تأثیر را در بی‌تمایلی اعضای هیئت علمی برای مشارکت در فعالیت‌های انجمنی ایفاء می‌کند. سایر مداخله‌گرهای فرعی در این دسته عبارتند از: خودنمائی، فقدان تعلق اجتماعی و اعتماد به نفس پائین.

از جمله مداخله‌گرهای فرعی مرتبط با موانع سیاسی می‌توان به وجود مسئولان منفعت‌طلب، وجود چالش‌های سیاسی، فقدان سیاستگذاری مشوق و بی‌توجهی به انجمن در آئین‌نامه‌های ارتقاء اشاره کرد.

از جمله مداخله‌گرهای فرعی مرتبط با موانع اقتصادی، وجود مشکلات اقتصادی و وجود هزینه برای برخی از فعالیت‌های داوطلبانه بیشترین مانع را برای مشارکت اعضای هیئت علمی ایجاد کرده‌اند.

بر طبق یافته‌های پژوهش همچنین مشخص شد که وجود فرهنگ خودمحوری، وجود فرهنگ سازمانی غیرمشوق و پردردسر بودن کارهای انجمنی از موانع فرهنگی مؤثر بر سر راه اعضای هیئت علمی برای مشارکت در این نوع از فعالیت‌هاست.

شکل ۶. مداخله‌گرها برای جذب اعضای هیئت علمی به فعالیت‌های داوطلبانه انجمن

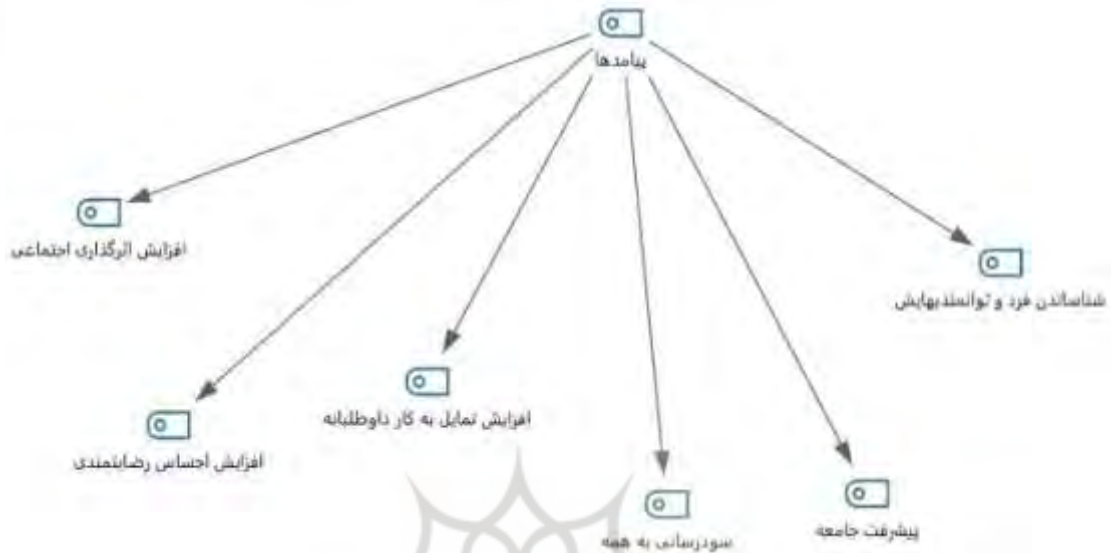
بر اساس نقشه مداخله‌گرها (شکل ۷)، از دیدگاه متخصصان، موانعی همچون وجود مشکلات اقتصادی، منفعت‌طلبی و وجود هزینه‌های مالی برای فعالیت‌های داوطلبانه در کنار سایر موانع ذکر شده در شکل ۷ از جمله موانع مؤثر برای جذب اعضای هیئت علمی به انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران هستند.

شکل ۷. نقشه مداخله‌گرها برای جذب اعضای هیئت علمی به فعالیت‌های داوطلبانه انجمن

پیامدها

کدهای شناسایی شده در رابطه با پیامدها در ۶ مقوله اصلی دسته‌بندی شده‌اند (شکل ۹).

شکل ۸. پیامدهای فعالیت‌های داوطلبانه اعضای هیئت علمی در انجمن

از دیدگاه متخصصان شرکت‌کننده در این پژوهش، از پیامدهای شرکت در فعالیت‌های انجمن می‌توان به شناساندن فرد و توانمندی‌هایش، پیشرفت جامعه، سودرسانی به همه، افزایش تمایل به کار داوطلبانه، افزایش احساس رضایتمندی و افزایش اثرگذاری اجتماعی اشاره کرد. همان‌گونه که در شکل ۹ مشاهده می‌شود تأثیر این عوامل مشابه با یکدیگر است.

شکل ۹. نقشه پیامدهای فعالیت‌های داوطلبانه اعضای هیئت علمی در انجمن

بحث و نتیجه‌گیری

انجمن علمی کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران با سابقه بیش از نیم قرن فعالیت دارای جایگاه مناسبی در میان اعضای جامعه علمی و حرفه‌ای علم اطلاعات و کتابداری است. این انجمن در کنار دو انجمن علمی دیگر (انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی و انجمن علمی ارتقاء کتابخانه‌های عمومی ایران) فضای مناسبی را برای اعضای هیئت علمی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی برای انجام فعالیتهای انجمنی فراهم کرده است. انجمن کتابداری تاکنون توانسته از طریق فعالیتهای خود (از جمله برگزاری کنگره‌ها، همایش‌های تخصصی، نشست‌ها و کارگاه‌های آموزشی، انتشار نشریات علمی و ترویجی، تدوین استانداردهای حرفه‌ای و سایر فعالیتهای مرتبط) نقش مهمی در فضای حرفه‌ای و علمی حوزه علم اطلاعات و کتابداری ایران داشته باشد.

از منظر تشکیلاتی، بر طبق ماده ۱-۱۶ آئین‌نامه نحوه تشکیل و شرح وظایف کمیسیون انجمن‌های علمی ایران (مصوب ۱۳۹۷/۱۱/۱۳ وزارت علوم) چنانچه هیئت مدیره انجمن‌های علمی متشکل از ۷ نفر باشد، حضور حداقل ۴ عضو هیئت علمی از ۳ مؤسسه ضروری است. این ماده نشان می‌دهد که بیش از نیمی از اعضای هیئت مدیره باید حتماً از اعضای هیئت علمی باشند. از این رو، نقش مهم اعضای هیئت علمی در مشارکت و پویاسازی انجمن‌های علمی کاملاً مشخص می‌شود. با این حال نیاز است تا استنادی برای این نوع از فعالیتهای داوطلب شوند که در کنار علاقه‌مندی، زمان مناسبی برای آن اختصاص دهند و نیز دانشجویان خود را برای حضور و فعالیت در انجمن‌های علمی تشویق کنند.

در این پژوهش مشخص شد عوامل مختلفی می‌تواند انگیزه اعضای هیئت علمی را برای مشارکت در فعالیتهای انجمنی افزایش و یا کاهش دهند. برخی از این ویژگی‌ها، ویژگی‌ها و عوامل شخصیتی هستند، همانند داشتن روحیه خدمت و مشارکت‌جویی، تعهد اجتماعی، جهان‌بینی مشوق، خونگرم بودن، علاقه‌مندی به رشد دیگران و موارد مشابه که در شکل ۲ نمایش داده شده است. اعضای هیئت علمی که از طریق تربیت خانوادگی یا آموزش‌های رسمی و غیررسمی، این ویژگی‌های فردی مثبت در آنها پررنگ‌تر شده است نقش مهمی را در توسعه انجمن‌ها می‌توانند ایفاء کنند. همچنین میزان توجه دانشگاه‌ها و نهادهای بالادستی همانند وزارت علوم به فعالیتهای انجمنی می‌تواند از جمله عوامل بسیار مؤثر در افزایش انگیزه اعضای هیئت علمی برای مشارکت و فعالیت در انجمن‌ها باشد. در نظرگرفتن امتیازهای قابل توجه در آئین‌نامه‌های ترفیع و ارتقاء برای فعالیتهای انجمنی و تشویق اعضای هیئت علمی برای مشارکت در فعالیتهای انجمنی می‌تواند از راهکارهای سودمند در این زمینه باشد. اعضای هیئت علمی همان گونه که منصورنژاد (۱۳۹۸) نیز ذکر می‌کند به دلیل مشغله‌ها و تکالیف زیادی که بر اساس آئین‌نامه‌ها و مقررات وزارت علوم بر دوش آنها گذاشته شده است کمتر فرصت مشارکت در فعالیتهای دیگر از جمله فعالیتهای انجمنی را پیدا می‌کنند. از

این رو، باید به تدوین آئین‌نامه‌ها و مقررات مربوطه به این موضوع بیش از گذشته توجه شود. چنانچه امتیازات بیشتری برای فعالیت‌های انجمنی در فرایند ترفیع و ارتقاء اعضای هیئت علمی در نظر گرفته شود می‌توان به مشارکت بیشتر آن‌ها در فعالیت‌های انجمنی امید بست.

از سوی دیگر و به عنوان یک اقدام بنیادی، گنجاندن محتواهای درسی مناسب در دوره‌های آموزش تحصیلات رسمی (دبستان و دبیرستان) در رابطه با اهمیت و نقش انجمن‌ها و فعالیت‌های انجمنی و آموزش این مفاهیم از طریق رسانه‌ها (همچون صدا و سیما و شبکه‌های اجتماعی) می‌تواند خانواده‌ها را از اهمیت توجه به فعالیت‌های داوطلبانه همچون فعالیت‌های انجمنی به منظور کمک در ارتقاء شخصیت اجتماعی و مشارکت جویانه کودکان، نوجوانان و جوانان آگاه سازد.

همان طور که یافته‌های پژوهش نشان داد ایجاد شرایط ثبات و امنیت سیاسی و اقتصادی مناسب در جامعه می‌تواند نقش مهمی در توسعه و شکوفایی فعالیت‌های انجمنی ایفاء کند. تجربه سال‌های اخیر فعالیت‌های انجمن علمی کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران نشان می‌دهد که در زمان‌هایی که ناآرامی سیاسی و یا بحران‌های اقتصادی شعله‌ور شده، فعالیت‌های این انجمن نیز با رکود قابل ملاحظه‌ای مواجه گشته است.

یکی دیگر از نقاط مهمی که باید برای افزایش انگیزه‌های اعضای هیئت علمی به منظور مشارکت در فعالیت‌های انجمنی در نظر داشت و یافته‌های پژوهش حاضر نیز بر آن تأکید دارد، تلاش برای تبیین جایگاه انجمن‌های علمی برای حل مسائل مختلف کشور از طریق سیاستگذاری درست در این زمینه است. انجمن‌های کتابداری کشورهای پیشرفته از جمله آمریکا دارای نقش مهمی در تأیید و ارزیابی گروه‌های آموزشی و همچنین فعالیت‌های حرفه‌ای کتابداری در آن کشورها دارا هستند. متأسفانه انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران همانند سایر انجمن‌های علمی در ایران فاقد چنین جایگاهی است و از این رو تلاش می‌کند تا نقش خود را صرفاً در قالب انجام فعالیت‌های علمی-ترویجی ایفاء کند. این خلاء ناشی از فقدان تعریف جایگاه مناسب برای انجمن‌های علمی در اسناد بالادستی است که یمین فیروز و محمدنژاد (۱۳۹۵) و فتاحی (۱۳۸۵) نیز بدان اشاره کرده‌اند. چنانچه در این زمینه بازاندیشی لازم صورت بپذیرد و جایگاه تعیین اعتبار، ارزیابی و نظارت انجمن‌های علمی به شکل درستی تعریف شود شاهد افزایش اقبال اعضای هیئت علمی به فعالیت در انجمن‌ها خواهیم بود.

به طور کلی می‌توان نتیجه گرفت که انجمن‌های علمی یکی از نهادهای پویایی هستند که امکان تعامل متخصصان و دریافت آموزش‌های غیررسمی را فراهم می‌کند و از این رو می‌توانند بسیار جذاب باشند. ایجاد یک محیط امن و جذاب و فراهم کردن امکان تعامل اساتید پیشکسوت با اساتید جوان نیز یکی دیگر از جذابیت‌های انجمن برای جذب اعضای هیئت علمی می‌تواند باشد. انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران از

طریق برگزاری کنگره‌ها و همچنین مراسم‌های غیررسمی خود همانند دوره‌هایی‌ها توانسته تا حدودی این فضا را ایجاد کند اما پیشنهاد می‌شود از طریق افزایش این نوع از فعالیت‌ها و توجه به محیط‌های دانشگاهی و حرفه‌ای مختلف در این برنامه‌ها بتوان آگاهی و انگیزه اعضای هیئت علمی را برای مشارکت افزایش داد.

ارائه پیشنهادهای مؤثر به کمیسیون انجمن‌های علمی و سایر بخش‌های مرتبط در وزارت علوم به منظور بازنگری در آئین‌نامه‌ها و مقررات مرتبط با اعضای هیئت علمی برای تشویق آن‌ها به فعالیت‌های انجمنی، تشویق استادان فعال در انجمن به پرورش و ایجاد انگیزه فعالیت‌های انجمنی در بین دانشجویان حاضر برای پرورش نسل استادان آتی مشارکت‌جو و علاقه‌مند به فعالیت‌های انجمنی، مستندسازی و انتشار تجربه‌های موفق اعضای هیئت علمی فعال و با سابقه در انجمن‌های علمی رشته به منظور تشویق و ترغیب سایر اعضای هیئت علمی به مشارکت، تعریف و تدوین طرح‌های پژوهشی و عملیاتی در انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی با همکاری سازمان‌های علمی و حرفه‌ای به منظور جلب مشارکت اعضای هیئت علمی برای به سرانجام رساندن آن‌ها، برگزاری برنامه‌های ترویجی و آگاهی‌بخش در رابطه با اهمیت فعالیت‌های داوطلبانه در فضای رشته و حرفه علم اطلاعات و کتابداری و برگزاری منظم رخدادهای بزرگ علمی و حرفه‌ای همچون کنگره متخصصان علوم اطلاعات ایران از جمله دیگر پیشنهادهایی است که بر مبنای یافته‌های پژوهش می‌توان ارائه کرد. چنانچه به این پیشنهادها توجه شود می‌توان امید داشت که مشارکت اعضای هیئت علمی و سایر متخصصان رشته و حرفه به فعالیت‌های انجمنی بیش از گذشته افزایش یابد.

سپاسگزاری

نویسندگان مقاله بر خود لازم می‌دانند تا از دست‌اندرکاران و اعضای کمیته علمی «همایش بین‌المللی فعالیت‌های داوطلبانه: فرصتی برای پویاسازی و توسعه خدمات در کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مراکز آرشیوی» سپاسگزاری نمایند.

منابع

- آراسته، حمید رضا (۱۳۸۳). فلسفه انجمن‌های علمی. *رهیافت*، ۱۴(۳۲)، ۲۷-۲۲.
- ابراهیم زاده، صنم؛ بردار، رؤیا (۱۳۹۵). تأثیر الگوی مدیریت سایبرنتیک بر بهره‌وری منابع انسانی در انجمن‌های علمی. در *مجموعه مقالات اولین همایش ملی نقش انجمن‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران در توسعه علم*. مرکز اسناد و کتابخانه ملی فارس، ایران، شیراز.
- پریخ، مه‌ری؛ شریف، عاطفه (۱۳۸۹). پژوهشی پیرامون تدوین برنامه راهبردی انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران. *اطلاعات‌شناسی*، ۳(۲۹)، ۸۴-۵۵.

- جمالی مهموئی، حمیدرضا؛ سنگری، محمود؛ وفائیان، امیر (۱۳۹۴). ارزیابی عملکرد انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی از دید اعضا. *مطالعات کتابداری و سازماندهی اطلاعات*، ۲۶(۱)، ۲۴-۷.
- حری، عباس (۱۳۷۸، آبان). بررسی گرایش موضوعی آثار علمی و پژوهشی رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی از آغاز تا پایان سال ۱۳۷۷. در: *فهرست‌های رایانه‌ای: کاربرد و توسعه: مجموعه مقالات همایش کاربرد و توسعه فهرست‌های رایانه‌ای در کتابخانه‌های ایران*. ۲۷-۲۸ آبان ۱۳۷۸، ۵-۲۵. مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد.
- زره ساز، محمد؛ پازوکی، فاطمه؛ آزادی، تانیا (۱۳۸۸). ارزیابی جایگاه و عملکرد انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران در فرایند آموزش غیررسمی کتابداران و اطلاع‌رسانان ساکن استان‌های تهران و خراسان. *فصلنامه کتاب*، ۲۰(۴)، ۲۴-۹.
- سوهانین حقیقی، محمد؛ فتاحی، رحمت‌الله؛ آزاد، اسدالله (۱۳۸۵). مطالعه و نظرسنجی درباره عملکرد و نقش انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران. *فصلنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۹(۴۹)، ۷۳-۸۸.
- عبداللهی، محمد (۱۳۸۱). عملکرد انجمن‌های علمی در زمینه ترویج و توسعه علم و اخلاق. *مجله جامعه‌شناسی ایران*، ۴(۱)، ۶۳-۴۷.
- فراستخواه، مقصود؛ قانعی راد، محمدمبین (۱۳۸۶). انجمن‌های علمی: بررسی نقش انجمن‌های علمی و دانشگاهیان در سیاست‌گذاری و ارزیابی نظام علمی کشور. *رهیافت*، ۱۷(۴۱)، ۵-۱۲.
- فتاحی، رحمت‌الله (۱۳۹۵، اردیبهشت). مرجعیت علمی و حرفه‌ای انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران: از آرمان تا واقعیت. سخنرانی ارائه شده در: *اولین همایش ملی نقش انجمن‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران در توسعه علم*. مرکز اسناد و کتابخانه ملی فارس، ایران، شیراز.
- مردانی، امیر حسین (۱۳۹۵، اردیبهشت). نقش انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران در شکل‌دهی اجتماع علمی. در *مجموعه مقالات اولین همایش ملی نقش انجمن‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران در توسعه علم*. مرکز اسناد و کتابخانه ملی فارس، ایران، شیراز.
- ملک، حسن؛ ساروخانی، باقر (۱۳۸۷). تحلیل جامعه‌شناختی نقش انجمن‌های علمی در فرایند سیاست‌گذاری آموزشی و پژوهشی کشور. *مقالات کنگره ملی علوم انسانی*، تهران، ج ۸.
- منصور نژاد، محمد (۱۳۹۸). *نقش انجمن‌های علمی در گسترش علوم انسانی ایران*. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- یمین فیروز، موسی؛ محمد نژاد صلحدار، کبری (۱۳۹۵، اردیبهشت). تأثیر الگوی مدیریت سایبرنتیک بر بهره‌وری منابع انسانی در انجمن‌های علمی. در *مجموعه مقالات اولین همایش ملی نقش انجمن‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران در توسعه علم*. مرکز اسناد و کتابخانه ملی فارس، ایران، شیراز.

References

- Abdullahi, M. (2002). The performance of practical associations in the field of promotion and development of science and ethics. *Iranian Journal of Sociology*, 4(1), 47-63. (in Persian)
- Arasteh, H. (2004). Philosophy of scientific societies. *Rahyaft*, 14(32), 22-27. (in Persian)
- Charmaz, K. (2006). *Constructing grounded theory: A practical guide through qualitative analysis*. Los Angeles, CA: Sage Publications.
- Ebrahimzadeh, S., Bordar, R. (2016, May). The effect of the cybernetic management model on the productivity of human resources in scientific societies. *Proceedings of the First National Conference on the Role of Iranian Library and Information Associations in the*

- Development of Science*. Fars National Library and Document Center, Iran, Shiraz. (in Persian)
- Farstakhah, M., & Qanei Rad, M. A. (2007). Scientific associations: Investigating the role of scientific associations and academics in policymaking and evaluation of the country's scientific system. *Rahyaft*, 17(41), 5-12. (in Persian)
- Fattahi, R. (2016, May). The scientific and professional authority of the Iranian Library and Information Society: From ideal to reality. *Proceedings of the First National Conference on the Role of Iranian Library and Information Associations in the Development of Science*. Fars National Library and Document Center, Iran, Shiraz. (in Persian)
- Houri, A. (1999, November). Publication of trends in scientific and research subjects in the field of librarianship and information from the beginning to the end of 2017. In: *Computer catalogs: Application and development: Proceedings of the conference on the use and development of computer catalogs in Iranian libraries*. Mashhad: Ferdowsi University of Mashhad. (in Persian)
- Jamali, H. R., Sangari, M., & Vafaian, A. (2015). The evaluation of Iranian Library and Information Science Association Performance based on members' views. *Librarianship and Information Organization Studies*, 26(1), 7-24. (in Persian)
- Malik, H., & Sarukhani, B. (2008). Sociological analysis of the role of scientific associations in the educational and research policymaking process of the country. *Proceedings of The National Humanities Congress*, Tehran, Vol. 8. (in Persian)
- Mansour Nejad, M. (2018). *The role of scientific associations in the development of Iran's humanities*. Tehran: Research Institute of Humanities and Cultural Studies. (in Persian)
- Mansourian, Y. (2006). Adoption of grounded theory in LIS research. *New Library World*, 107(9/10), 386-402. (in Persian)
- Mardani, A. H. (2016, May). The role of the Iranian Library and Information Association in shaping the scientific community. *Proceedings of the First National Conference on the Role of Iranian Library and Information Associations in the Development of Science*. Fars National Library and Document Center, Iran, Shiraz. (in Persian)
- Parirukh, M., & Sharif, A. (2010). A research on the formulation of the strategic plan of the Iranian Library and Information Association. *Informology*, 3(29), 55-84. (in Persian)
- Sohanian Haghghi, M., Fattahi, R., & Azad, A. (2006). A study and survey about the performance and role of the Iranian Library and Information Association. *Library and Information Sciences*, 9(4), 73-88. (in Persian)
- Strauss, A. L., & Corbin, J. (1998). *Basics of qualitative research: Grounded theory: Procedures and Technique*. (2nd Edition); Sage, Newbury Park, London. (in Persian)
- Yamin Firoz, M., & Mohammad Nejad Salhdar, K. (2016, May). The effect of the cybernetic management model on the productivity of human resources in scientific societies. *Proceedings of the First National Conference on the Role of Iranian Library and Information Associations in the Development of Science*. Fars National Library and Document Center, Iran, Shiraz. (in Persian)
- Zerehsaz, M., Pazooki, F., & Azadi, T. (2009). The Role of the Iranian Library and Information Science Association in the Informal Education of Librarians. *Iranian Journal of National Studies on Librarianship and Information Organization*, 20(4). (in Persian)